

WEKEROM OOST

.....

Ecologie

Rapportage natuurtoets

Wekerom Oost te Wekerom

Opdrachtgever	Gemeente Ede Postbus 9022 6710 HK Ede
Rapportnummer	9602.002
Versienummer	D3
Status	Eindrapportage
Datum	16 november 2021
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 0314 - 365150 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	C.C. Slemmer, Bsc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer M.C. de Haas, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy aanvaardt op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	8
	4.1 Zorgplicht	8
	4.2 Soortenbescherming	8
	4.3 Gebiedenbescherming	9
	4.4 Houtopstanden	10
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	11
	5.1 Vogels	11
	5.2 Vleermuizen	16
	5.3 Overige zoogdieren	17
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	20
	5.5 Ongewervelden	21
	5.6 Vaatplanten	21
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	22
	6.1 Kerkuil	22
	6.2 Huismus	22
	6.3 Algemene broedvogels	23
	6.4 Vleermuizen	23
	6.5 Algemene grondgebonden zoogdieren, amfibieën	24
	6.6 Overige soort(groep)en	24
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	25
	7.1 Natura 2000	25
	7.2 Doelstelling Natura 2000	26
	7.3 Toetsing effecten	26
	7.4 Analyse storende effecten	27
	7.5 Conclusie effecten op Natura 2000-gebied De Veluwe	29
8	NATUURNETWERK NEDERLAND	30
9	HOUTOPSTANDEN	31
10	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	32
11	AANBEVELINGEN IN KADER VAN PROGRAMMA BIODIVERSITEIT	35

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Ede opdracht gekregen voor het uitvoeren van een natuurtoets voor het plangebied in Wekerom Oost.

De natuurtoets is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw van 88 woningen.

De rapportage betreft een uitbreiding van de natuurtoets die Econsultancy in 2018 heeft uitgevoerd voor het deelgebied J in Wekerom Oost (rapport 9601.001). In de huidige situatie is het plangebied uitgebreid met deelgebied Noord. Econsultancy heeft voor het plangebied al eerder een onderzoek uitgevoerd in 2013 (rapport 13023062). Hiervoor was een actualisatie benodigd omdat de wetgeving is gewijzigd, de houdbaarheidstermijn van 3 jaar is verstreken en het planvoornemen is gewijzigd.

De natuurtoets heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

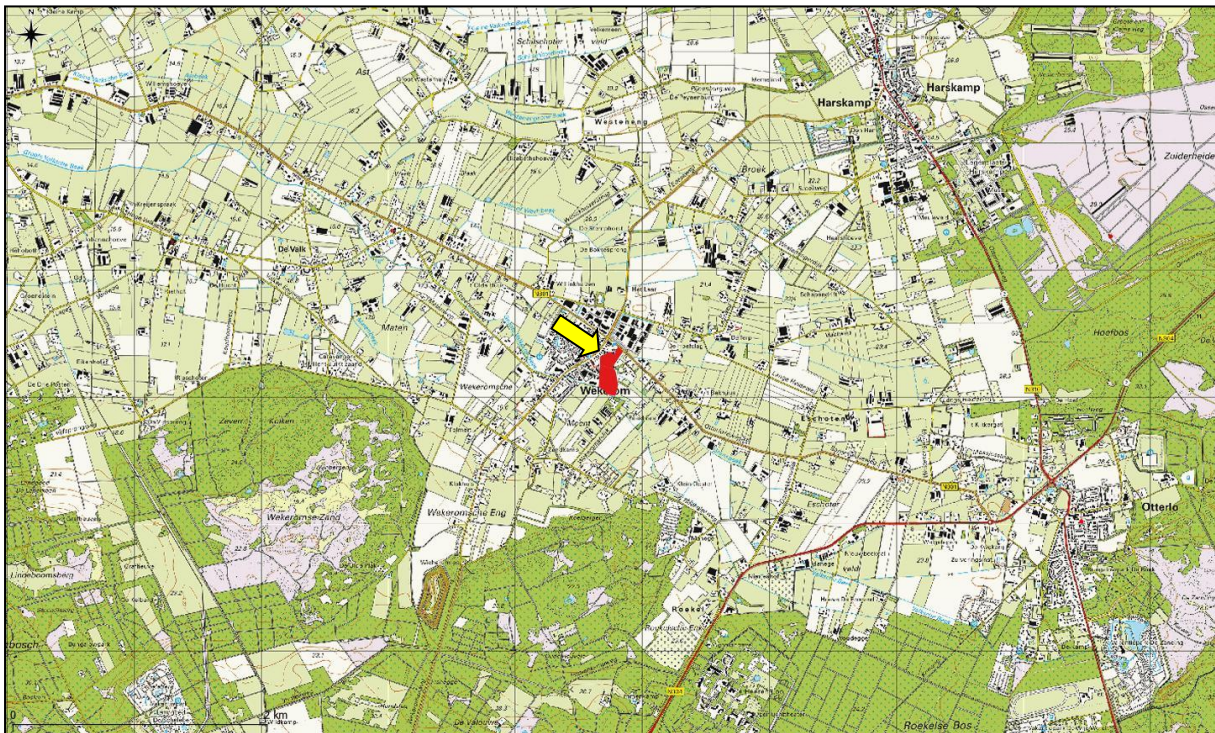
Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (± 3.6 ha) is gelegen, direct ten oosten van de kern van Wekerom. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 32 H (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 177.730$, $Y = 458.190$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie bestaat uit twee deelgebieden (deelgebied J en deelgebied noord). Deelgebied J betreft een maïsakker en een ten zuiden daarvan gelegen waterpartij. Rondom de waterpartij is een klompenpad aanwezig voor wandelaars. Ten zuiden van de waterpartij stroomt de Grote Valksche Beek. Een klein deel van de onderzoekslocatie is niet in agrarisch gebruik en betreft een braakliggend en met gras begroeid terrein, alsmede een voetbalveldje.

Deelgebied noord betreft een grasland, het erf van de familie Ommen aan de Otterloseweg 20 en een opslagschuur van de familie Elbertsen aan de Otterloseweg 16a. De opslagschuur wordt gebruikt voor het stallen van een caravan en als opslag voor materiaal. De schuur is voorzien van een golfplaten dak. De kopgevels van de schuur zijn voorzien van open stootvoegen. Aan de Otterloseweg 20 staat een woonhuis met een zadeldak gedekt met dakpannen en overhangende kantpannen. Tevens zijn er schuren aanwezig met golfplaten daken. De schuren worden voornamelijk gebruikt voor opslag van machines. Er is geen dakbeschat aanwezig in de schuren. Alleen het woonhuis is voorzien van dakbeschat. Het grasland bestaat voornamelijk uit Engels raaigras en er staat een klein schuurtje die gebruikt wordt als opslag voor hooibalen. De schuur is voorzien van een golfplaten dak en is eveneens niet voorzien van dakbeschat.

Ten oosten en zuiden van de onderzoekslocatie is het agrarisch buitengebied gelegen, dat voornamelijk bestaat uit grasland. Ten noorden bevindt zich een graslandperceel. Verder ten zuiden is de Veluwe gelegen. In de overige richtingen grenst de onderzoekslocatie aan de bebouwde kom van Wekerom.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 14 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 8. luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 2. Grasland.

Figuur 3. Opslagschuur.

Figuur 4. Schuur die gebruikt wordt als opslag voor hooi.

Figuur 5. Schuren Otterloseweg 20, gezien vanaf grasland.

Figuur 6. Woning met schuur aan de Otterloseweg 20.

Figuur 7. Schuren en woning Otterloseweg 20.

Figuur 9. Akkerland (maïs).

Figuur 10. Met gras begroeid terrein westelijk op de onderzoekslocatie.

Figuur 11. Voetbalveld op westelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 12. Waterpartij (wadi) aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie.

Figuur 13. Wilgenrij ten noorden van de onderzoekslocatie.

Figuur 14. Greppel in verbinding met de Grote Valkse Beek.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens 51 woningen te realiseren in Deelgebied J en 37 woningen in Deelgebied noord. Verder worden er parkeerplaatsen, trottoir en verhardingen aangelegd. Langs de wegen is de initiatiefnemer voornemens om bomen te planten. In figuur 15 is een uitwerking van de voorgenomen plannen weergegeven.

Figuur 15. Schetsontwerp stedenbouwkundig plan (gemeente Ede, 2020)

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

In 2013 is het initiatief getoetst aan de destijds vigerende natuurwetgeving. De begrenzing van het plangebied uit 2013 komt overeen met het huidige planvoornemen voor plangebied J. De inrichting is in de huidige situatie wat intensiever en is uitgebreid met deelgebied Noord. In 2013 is voor de toetsing een oriënterend veldbezoek afgelegd en is gebruik gemaakt van steenuilenonderzoek uit 2008 en 2012. De conclusie in 2013 was dat het plan geen negatief effect had op in de omgeving verblijvende steenuilen (Aarts, 2013). De vondst van een dassenhaar aan de rand van het plangebied was destijds aanleiding om nader onderzoek naar het gebruik door dassen aan te bevelen.

Na 2013 zijn er geen nadere onderzoeken uitgevoerd ten behoeve van het planvoornemen tot de nadere onderzoeken die in 2020 zijn uitgevoerd voor deelgebied J.

De huidige onderzoeksopzet is gebaseerd op de uitkomsten van het in 2013 uitgevoerde onderzoek. Aangezien de geldigheid van het steenuilenonderzoek is verlopen is opnieuw onderzoek verricht. Ook naar dassen is veldonderzoek uitgevoerd, evenals naar de inmiddels strenger beschermde overige marterachtigen. Deze onderzoeken waren specifiek gericht op de ingreep in deelgebied J. Maar omdat er al voorzichtig sprake was van een mogelijke betrekking van deelgebied Noord is gedurende het uilenonderzoek en het onderzoek naar marterachtigen breder gekeken dan alleen deelgebied J waardoor deze onderzoeksresultaten ook voor deelgebied Noord betrokken kunnen worden.

Het onderzoek ten behoeve van de quickscan is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek voor de quickscan is afgelegd op 11 april 2019 in deelgebied J en op 10 juni 2021 en 6 september 2021 voor deelgebied Noord. Tijdens deze veldbezoeken is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Voor het onderzoek naar **steenuil** zijn in de periode maart tot april een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Hierbij werd gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. De inventarisatiemethode is overeenkomstig de inventarisatieprotocol die opgesteld is door het Netwerk Groene Bureaus. Het veldbezoek had als doel om aan te tonen of de onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van het functioneel leefgebied van een in de omgeving verblijvende steenuil. Hiervoor zijn de steenuilterritoria in de direct omgeving van de onderzoekslocatie in kaart gebracht. In figuur 16 is het onderzoeksgebied aangegeven. Op basis van de ligging van de steenuil territoria in de omgeving is ingeschat of de onderzoekslocatie onderdeel uitmaakt van het functioneel leefgebied van steenuilen. In tabel I is een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken weergegeven.

Figuur 16. Globale weergave van de oppervlakte van het onderzoeksgebied van de steenuil.

Voor het onderzoek naar de **das** is het plangebied en directe omgeving geïnspecteerd op sporen en verblijfsindicaties van de das. Dit is gedaan tot een afstand van 500 meter van het plangebied dat toegankelijk was voor de deskundige die het onderzoek heeft uitgevoerd. Aanvullend op het veldwerk, zijn gegevens geraadpleegd uit de NDFF, om meer informatie te verkrijgen over de aanwezigheid van dassen in het buitengebied. Met de verzamelde gegevens is een analyse gemaakt van de impact op het leefgebied van de soorten.

Voor het onderzoek naar **kleine marterachtigen** is met behulp van twee cameravallen en zes sporenplankjes in de periode van 11 april tot 23 mei 2019 de functie van de onderzoekslocatie voor kleine marterachtigen bepaald. De onderzoeksinspanning bedroeg in totaal zes weken. De onderzoeksopstelling is gedurende de periode van zes weken onderzoek eenmaal aangepast. Een aantal sporenplankjes zijn verplaatst naar een andere locatie om zo de kans op aantreffen van sporen te vergroten.

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn in de periode half mei tot half september in totaal twee veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonden uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op het foerageergebied van de watervleermuis en gewone dwergvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de veronderstelde foerageerfuncties van onderzoekslocatie voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek bestond uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken. In tabel II zijn omstandigheden van de steenuilen- en vleermuizenonderzoeken weergegeven.

Tabel I. Overzicht van de diverse veldbezoeken.

		februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
steenuil	tijdstip	-	3 x avond		-				
	datum		27 maart, 8 en 23 april 2019						
	functie		territorium						
vleermuizen	tijdstip	-			2 x avond			-	
	datum				27 mei en 2 juli 2019				
	functie				foerageergebied				
Das	tijdstip	2 x overdag sporen zoeken In combinatie met cameravallen							
	datum	11 & 24 april, 13 & 23 mei 2019							
	functie	territorium							
Kerkuil	Functie	Bureaustudie om effecten van ingreep te bepalen							
Kleine marter-achtigen	tijdstip	-	cameraval- en sporenonderzoek (iedere twee weken camera's gecontroleerd)						-
	datum		11 april – 23 mei 2019 (onderzoek totaal 6 weken)						
	functie		functionele leefomgeving / vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen						

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
27 maart 2019	19:15 – 21:00	9,5 °C	Bewolkt, lichte wind
8 april 2019	21:20 – 22:35	12 °C	Bewolkt, lichte wind
23 april 2019	22:00 – 23:45	16 °C	Bewolkt, lichte wind
27 mei 2019	21:15 – 23:45	12 °C	Helder, windstil
2 juli 2019	21:30 – 00:50	12 °C	Helder, lichte wind

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep versturend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omliggende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel V) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Binnen het agrarische buitengebied kunnen dit zijn: huismus, kerkuil, steenuil, roek. De directe omgeving van de onderzoekslocatie is gecontroleerd op aanwezigheid van nesten van jaarrond beschermde broedvogels, zoals roek, buizerd en ransuil. Zowel in de waterpartij als de bomen langs de omliggende weilanden zijn er geen nesten aangetroffen die mogelijk in gebruik zijn door jaarrond beschermde broedvogels.

Huisumus

De opslagschuur en het schuurtje in het weiland van de familie Elbertsen is ongeschikt als nestplaats voor de huismus. De daken zijn voorzien van golfplaten. Het schuurtje heeft geen dakbeschot waardoor huismussen hieronder niet tot broeden kunnen komen. De ruimtes onder de golfplaten bij de opslagschuur zijn dicht gemaakt met purschuim waardoor huismussen geen toegang hebben tot de ruimte daaronder (figuur 17). Tevens zullen de platen te warm worden in de zomer, wanneer de zon er op schijnt, voor jonge huismussen waardoor de opslagschuur ongeschikt is voor de huismus als broedplaats. De knotwilgen tussen gebied J en Noord worden wel gebruikt door huismussen om te schuilen en om er te foerageren. Deze knotwilgenrij blijft in de toekomst behouden waardoor deze functie niet verloren zal gaan.

Figuur 17. Purschuim bij dakrand.

De woning aan de Otterloseweg 20 is mogelijk wel geschikt voor huismussen. De ruimtes onder de pannen zijn in principe toegankelijk voor de huismus om een nestplaats te bereiken. Omdat de quickscan Wet natuurbescherming op het terrein buiten het broedseizoen is uitgevoerd, kon een voortplantingsfunctie voor de huismus niet worden vastgesteld. Nader onderzoek is nodig om de functie van de woning aan de Otterloseweg 20 voor de huismus vast te stellen (hoofdstuk 6).

Steenuil

Binnen 500 meter van de onderzoekslocatie is in het voorjaar van 2019 doormiddel van 3 veldbezoeken onderzocht hoeveel steenuilentratoria hier aanwezig zijn. Slechts tijdens 1 veldbezoek is een baltsende steenuil waargenomen. Het betrof een baltsend mannetje op het erf van de Otterloseweg 9a tijdens het veldbezoek op 27 maart 2019. Tijdens de veldbezoeken op 8 en 23 april zijn er geen steenuilen meer waargenomen. Ook op de bekende plek werd geen activiteit meer waargenomen. Ondanks de geschikte omstandigheden, aangezien beide avonden windstil waren en een temperatuur hadden van respectievelijk 12 en 16 graden, werd er geen enkele steenuilenactiviteit waargenomen. Hiermee kan gesteld worden dat de omgeving rondom de onderzoekslocatie geen belangrijk leefgebied voor steenuilen betreft. In figuur 18 is het steenuilentritorium aangegeven met een gele stip.

Ten opzichte van de resultaten uit 2008 en 2012 zijn minder steenuilen gehoord. Hierbij wordt opgemerkt dat het onderzochte gebied ook kleiner was dan in de voorgaande onderzoeken, omdat enkel van belang is om de dichtstbijzijnde territoria vast te stellen.

Het in 2019 aangetroffen territorium was in 2008 en 2012 niet aangetroffen. Wel was er ten zuiden van de Otterlose weg een territorium dat in 2019 niet meer in gebruik was. Mogelijk dat dit betrekking heeft op één en hetzelfde territorium, met een andere baltslocatie.

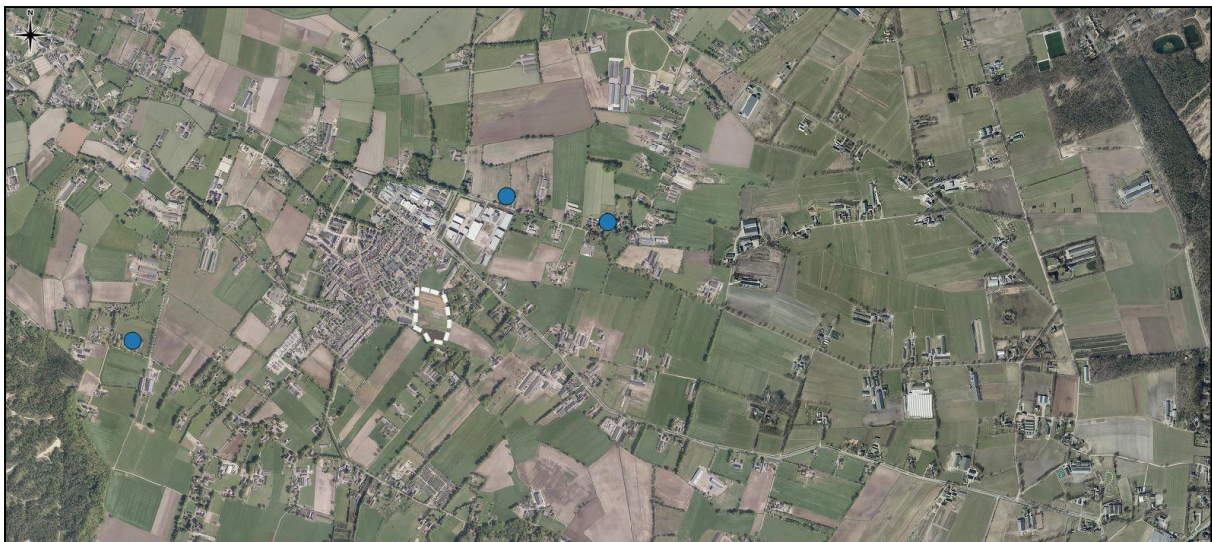
Figuur 18. Steenuilentritorium (gele stip) op basis van het uitgevoerde onderzoek in het voorjaar van 2019. In blauw de dichtstbijzijnde waarneming van een steenuil in de periode 2008-2012.

Een territorium van een steenuil bestaat over het algemeen uit een gebied ter grootte van een straal van 300 meter vanaf de nestplaats (Bij12, 2017). Het leefgebied, van de steenuil met een straal van 300 meter, wordt een homerange genoemd. Het steenuilenterritorium is op 250 meter gelegen van de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie ligt daarmee binnen de homerange van de steenuil. Op basis van het habitat in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie kan echter niet gesproken worden over een belangrijke afname van functioneel leefgebied. De omgeving buiten de onderzoekslocatie is zeer geschikt als foerageergebied voor de steenuil. Er zijn diverse rommelhoekjes, slootkanten, houtwallen, ruigte en graslanden aanwezig in de omgeving van de onderzoekslocatie. Omdat er verder geen andere steenuilen in de directe omgeving van het plangebied aanwezig zijn is er geen sprake van concurrentie om foerageergebied. Verder is de maïsakker op de onderzoekslocatie weinig waardevol voor een steenuil om er te foerageren. De houtwallen langs het plangebied zijn waardevoller dan de maïsakker maar die kunnen in de toekomstige situatie (gedeeltelijk) hun functie blijven behouden omdat deze niet verwijderd worden. Het optimale foerageergebied van de steenuil bestaat uit halfopen landschap waarbij afwisselend korte en verruigde vegetatie aanwezig is. Binnen 300 meter van het steenuilenterritorium aan de Otterloseweg blijft dit nog in voldoende mate aanwezig. Er is met zekerheid te stellen dat er met de voorgenomen plannen geen sprake is van verlies van essentieel leefgebied. De conclusie uit 2013 wordt hiermee bevestigd.

Kerkuil

Op basis van de potentiële geschiktheid van de onderzoekslocatie als leefgebied voor de kerkuil is een bureaustudie uitgevoerd om een beeld te krijgen van de territoria van kerkuilen in de omgeving. Vanuit de NDFF is in een straal van 1 kilometer de territoria van kerkuilen opgevraagd. Hieruit is gebleken dat er een territorium van een kerkuil aanwezig is op het erf aan de Laarweg 5 te Wekerom. Verdere territoria zijn niet bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

Op 10 juli 2019 is telefonisch contact opgenomen met kerkuilenwerkgroep De Uilenvlucht. Bij de werkgroep zijn er drie bezette nestkasten bekend. Het gaat om twee bezette kasten door kerkuilen aan de Laarweg te Wekerom en één kast aan de Vijfsprongweg. In figuur 19 zijn de territoria van de kerkuilen weergegeven.

Figuur 19. Bezette kerkuilenkasten (blauwe stip) in de omgeving van Wekerom volgens werkgroep De Uilenvlucht.

Figuur 21. Straal van 1.500 meter vanaf de nestplaatsen van kerkuil.

De onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit maïsland, wat slechts matig geschikt is voor kerkuilen om te foerageren. Het grasland in deelgebied Noord is meer geschikt maar hier is slechts weinig variatie aanwezig in de vorm van overhoekjes of een houtwal. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie is meer geschikt foerageergebied aanwezig, zoals grasland, overhoekjes, ruige vegetatie, randen en slootkanten. Tevens is de onderzoekslocatie niet gelegen binnen 500 meter van een kerkuil territorium. Wel is de onderzoekslocatie gelegen binnen 1.500 meter van de onderzoekslocatie. De houtwal langs de Valkse Beek blijft behouden en betreft een brede houtwal waardoor de westzijde buiten de verstoring van de nieuwbouw wijk zal blijven. Alleen de geschikte houtwal met knotwilgen aan de zuidwestzijde van het plangebied zal vermoedelijk zijn functie als foerageergebied voor de kerkuil verliezen ondanks dat de wal behouden blijft. Het is echter niet aannemelijk dat de kerkuil nog gebruik zal maken van een rij knotwilgen midden in een woonwijk. Omdat de wal ongeveer 110 meter lang is en er meer geschikt leefgebied in de omgeving aanwezig is, kan niet gesproken worden van aantasting van essentieel leefgebied van de kerkuil. Echter om de functie van het territorium van de kerkuilen aan de Laarweg in de toekomst te waarborgen zal de knotwilgenrij gecompenseerd moeten worden in de directe omgeving van het plangebied (hoofdstuk 6). Rond de waterpartij is voor kerkuilen geschikt foerageergebied aanwezig. Onder voorwaarde van behoud van donkerte blijft deze potentiële functie behouden.

5.1.2 Overige broedvogels

De onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit een maïsakker en grasland. Op de akker zijn tijdens de verschillende veldbezoeken, die afgelegd zijn in de periode eind maart tot eind mei, geen weidevogels aangetroffen. Het is niet te verwachten dat er weidevogels gaan broeden op de maïsakker. Wel zijn er broedvogels aangetroffen in de begroeiing rondom de waterpartij en in de begroeiing van langs de randen van de onderzoekslocatie. Indien er groen verwijderd dient te worden rondom de locatie dient dit buiten het broedseizoen voor vogels plaats te vinden (hoofdstuk 6). De waterpartij blijft gespaard waardoor er geen verstoring plaatsvindt voor de aangetroffen broedvogels zoals de meerkoet en kleine karekiet. Verstoring kan wel optreden als aan de zijde van de waterpartij veel activiteit gedurende de bouwfase zal optreden als gevolg van bijvoorbeeld opslag van materiaal en machines. Mede in relatie met het gebruik door vleermuizen dient dit vermeden te worden.

De bebouwing aan de Otterloseweg 20 en 16a kan gebruikt worden door broedvogels als de houtduif, winterkoning, merel en zanglijster om te nestelen. In de schuren van de Otterloseweg 20 werden ook diverse nesten aangetroffen van algemene broedvogels. Ook het omliggende groen langs de schuren en de woning kan gebruikt worden door algemene broedvogels om er te broeden. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van holtes maar deze zijn niet aangetroffen. Ook grote nesten zijn niet aanwezig in de bomen op de planlocatie. Mogelijk dat de woning aan de Otterloseweg 20 en de schuur aan de Otterloseweg 16a gebruikt kunnen worden als nestplaats voor de spreeuw. Het gaat hierbij om een algemeen voorkomende soort, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van de spreeuw op de onderzoekslocatie een jaar-rond beschermde status zouden moeten hebben. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De opslagschuur van de familie Elbertsen is voorzien van open stootvoegen die toegang verlenen tot de spouwmuur. De open stootvoegen kunnen voor vleermuizen toegang verlenen tot potentiële verblijfplaatsen. De open stootvoegen aan de kopgevel (figuur 22) kunnen gebruikt worden door kleine vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en mogelijk watervleermuis als zomer-, kraam- en paar-verblijfplaats (zie hoofdstuk 6). De open stootvoegen aan de noordzijde van de schuur zijn ongeschikt omdat er een andere schuur dicht op de open stootvoegen staat waardoor er geen vrije in- en uitvliegmogelijkheden zijn voor vleermuizen om de spouw te bereiken. De woning aan de Otterloseweg 20 is ook in potentie geschikt voor vleermuizen vanwege de aanwezigheid van ruimtes bij de kantpannen die gebruikt kunnen worden door kleine vleermuissoorten om in te vliegen (hoofdstuk 6). De schuren ten zuiden van de woning zijn ongeschikt voor vleermuizen vanwege het ontbreken van dakbeschot en een (toegankelijke) spouwmuur.

Figuur 22. In potentie geschikte gevel (gele pijl) en woonhuis (rode pijl) voor vleermuizen.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie is onderzocht op de functie als foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en watervleermuis. Dit vanwege de wadi die aanwezig is op de onderzoekslocatie. Ondanks dat de waterpartij behouden blijft is deze functie onderzocht wegens de toename van licht als gevolg van de voorgenomen ingreep.

Het eerste veldbezoek is afgelegd in de avond op 27 mei 2019. Tijdens dit veldbezoek werd er druk gefoerageerd door voornamelijk gewone dwergvleermuizen. Er zijn naar schatting 20 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De vleermuizen foerageerden voornamelijk boven de waterpartij en bij het groen langs de Grote Valkse Beek ten zuiden van de waterpartij. Verder waren er twee watervleermuizen boven de waterpartij aan het foerageren gedurende het veldbezoek. Als laatste was er een rosse vleermuis hoger boven de waterpartij aan het foerageren. Voor een waterpartij met relatief klein oppervlak is er veel foerageeractiviteit waargenomen.

Het tweede veldbezoek is afgelegd in de avond en nacht van 1 op 2 juli 2019. Tijdens dit veldbezoek werd er minder druk geobserveerd in vergelijking met het eerste veldbezoek. Toch was er nog redelijk veel activiteit van vleermuizen. Zeker 10 gewone dwergvleermuizen foerageerden boven de waterpartij en langs het groen ten zuiden van de waterpartij. Verder was er 1 watervleermuis aanwezig die gedurende het onderzoek boven de waterpartij foerageerde. Als laatste was er een laatvlieger aanwezig die boven de waterpartij foerageerde.

Op basis van de waargenomen aantallen en soorten vleermuizen boven en langs de vijver kan gesteld worden dat er sprake is van een essentieel foerageergebied. In het geval verlies van deze functie betekent dit dat er sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming. Dit dient voorkomen te worden (hoofdstuk 6).

5.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

5.3.1 Das

Tijdens het quickscan-onderzoek op 22 maart 2013 werd een haar van een das gevonden aan een prikkeldraadafrastering langs een houtwal, ongeveer 35 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie. Tevens werd een hol aangetroffen waarvan het gebruik niet vastgesteld kon worden. In 2013 is zowel door visuele inspecties als door camerabeelden geen functie van de onderzoekslocatie voor dassen aangetoond. Omdat niet duidelijk werd of de onderzoekslocatie behoort tot de functionele leefomgeving van de das is dit in 2019 opnieuw onderzocht. Hiervoor zijn visuele inspecties uitgevoerd tijdens de verschillende uitgevoerde onderzoeken en zijn er camera's in het gebied geïnstalleerd. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn er sporen van dassen waargenomen. Ook zijn er geen dassen op de camera's vastgelegd.

Aanvullend op het veldonderzoek is een bureaustudie naar dassen uitgevoerd. Hiervoor zijn gegevens van de NDFF gebruikt. Hieruit is gebleken dat er een dassenburcht aanwezig is op 480 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie, zie figuur 23. De eerste 500 meter rondom de burcht is het meest belangrijk om te foerageren voor de das (BIJ12, 2017). De zuidzijde van de onderzoekslocatie is daarmee nog net binnen een straal van 500 meter van een dassenburcht aanwezig.

Figuur 23. Dassenburcht (oranje stip) ten zuiden van de onderzoekslocatie volgens waarnemingen vanuit de NDFF.

Gezien het ontbreken van waarnemingen vanuit de NDFF en het ontbreken van sporen tijdens het verrichte onderzoek is de verwachting dat de onderzoekslocatie geen belangrijk foerageergebied voor de das vormt. De verwachting is dat de onderzoekslocatie zeer sporadisch bezocht wordt in de periode wanneer de maïs rijp is. Het verlies van het maïsland zal de functie van het gebied niet veranderen. Het maïsland kan slechts een heel kort gedeelte van het jaar gebruik worden om te foerageren, waardoor geen sprake is van essentieel leefgebied. De overige delen van het jaar foerageert de das voornamelijk in graslanden. Tevens is er voldoende maïsland te vinden binnen 500 meter van de bucht. Aangezien de dassenburcht geen concurrentie heeft om foerageergebied in de directe omgeving en er voldoende foerageergebied binnen 500 meter van de burcht aanwezig is, is er geen sprake van afname van essentieel leefgebied van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep.

5.3.2 Kleine marterachtigen

De onderzoekslocatie is in potentie geschikt voor kleine marterachtigen als de bunzing en wezel. Omdat de onderzoeksinspanning voor deze soorten gelijk is als de onderzoeksinspanning voor de hermelijn is deze soort ook onderzocht. Met behulp van wildcamera's verwerkt in een pvc-pijp is onderzocht of de onderzoekslocatie een functie heeft voor kleine marterachtigen. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op hetgeen gesteld is in het handboek 'kleine marterachtigen' van de provincie Noord-Brabant in combinatie met de onderzoeksmethode die ontwikkelt is door Jeroen Mos van Stichting Kleine Marters. Met behulp van 2 cameravallen en 4 sporenplanken is gedurende een periode van ruim zes weken onderzoek naar deze soorten verricht. Tijdens geen van de veldbezoeken is een kleine marter aangetroffen. Opgemerkt wordt dat de betrouwbaarheid van de onderzoeksmethode nog onvoldoende bekend is. Dat met het onderzoek de aanwezigheid met zekerheid uit te sluiten is kan niet worden gesteld.

Met het onderzoek naar marters is tweemaal een steenmarter op de beelden verschenen. In figuur 24 is een steenmarter weergegeven die een kijkje nam in de pvc-buis op 20 mei 2019. Tevens is, tijdens het steenuilenonderzoek, in het vroege voorjaar van 2019 een steenmarter waargenomen door de onderzoeker. De steenmarter kwam vanaf de Lage Valkseweg en liep over de Otterloseweg om vervolgens via het erf aan de Otterloseweg 12 direct ten oosten van de onderzoekslocatie uit het zicht van de waarnemer te verdwijnen. Het is goed mogelijk dat de verblijfplaats van deze steenmarter zich in het leegstaande pand aan de Edeseweg 103 bevindt.

Figuur 24. Steenmarter inspecteert de pvc-buis met camera op de onderzoekslocatie.

De steenmarter is een beschermde diersoort als bedoeld in Artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Niet alleen de vaste rust- of voortplantingsplaats is beschermd maar ook de functionele leefomgeving van de soort is beschermd. Gezien het ontbreken van sporen in bebouwing of de aanwezigheid van takkenhopen en stenenstapels op de onderzoekslocatie is een vaste rust- of voortplantingsplaats op de onderzoekslocatie uitgesloten. De steenmarter heeft een voorkeur van kleinschalige landbouw met heggen, bosjes, greppels en bermen om te foerageren. Deze elementen zijn langs de randen van de onderzoekslocatie aanwezig. Deze randen blijven echter behouden. Met name langs de Grote Valkse Beek en langs de slootkanten zijn geschikte foerageermogelijkheden voor de steenmarter aanwezig. Het maïsland zal geen onderdeel uitmaken van een belangrijk foerageergebied van de steenmarter. Het voedsel van de steenmarter, wat onder andere bestaat uit muizen, kevers, rupsen, kikkers en regenwormen, is niet of in zeer kleine mate op een maïsakker te vinden. Als gevolg van het verlies van het maïsland treedt er geen verlies op van essentieel foerageergebied. Mogelijk dat de steenmarter wel foerageert op en rondom het grasland in plangebied noord. Omdat er in Wekerom maar weinig territoria van steenmarters zijn (NDFF) zal het aanbod van foerageermogelijkheden door de weinige concurrentie niet in het geding komen. Omdat de houtwal en knotwilgenrij gecompenseerd moet worden voor de kerkuil, zal de steenmarter hier ook gebruik van kunnen maken. Tevens is er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie meer geschikt foerageergebied aanwezig langs sloten en op agrarische erven in het buitengebied van Wekerom. De leefomgeving van de steenmarter blijft zijn functie behouden ondanks de gevolgen van de ingreep.

5.3.3 Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als konijn, egel, mol, rosse woelmuis en bosmuis. Tijdens de veldonderzoeken zijn bosmuizen, rosse woelmuizen, egel en konijn op de onderzoekslocatie waargenomen of op camerabeelden vastgelegd, zie figuur 25 en 26. In het kader van de zorgplicht zal het doden of verwonden van soorten redelijkerwijs mogelijk voorkomen moeten worden (zie hoofdstuk 6).

Figuur 25. Bosmuis op cameraval.

Figuur 26. Egel op cameraval.

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de afgelopen 5 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen beschermde reptielen waargenomen. Wel is er langer dan vijf jaar geleden een hazelworm op de onderzoekslocatie waargenomen volgens de NDFF. Het betreft de enige waarneming van een reptiel in het buitengebied van Wekerom. De waarneming betreft van eind oktober 2013. In deze tijd trekken hazelwormen van hun leefgebieden naar hun overwinteringsplekken. De waargenomen hazelworm zal een individu zijn die op weg is geweest naar een overwinteringsplek. De onderzoekslocatie zelf is niet geschikt voor de hazelworm als leefgebied of als overwinteringsplek vanwege de kerende grondbewerking die er plaatsvindt. Tevens zal de maïsakker en het grasland geen belangrijke functie voor de hazelworm hebben. Het habitat op een maïsakker en intensief beheerd grasland is niet geschikt voor de hazelworm. Verdere vervolgstappen voor hazelwormen zijn niet noodzakelijk voorafgaand aan de werkzaamheden.

Amfibieën

Er zijn vanuit de NDFF geen waarnemingen van amfibieën bekend op of nabij de onderzoekslocatie. De waterpartij op de onderzoekslocatie bevat vis. En zal daarom geen belangrijk voortplantingshabitat vormen voor amfibieën. Eventueel aanwezige amfibieën in de waterpartij zullen veel hinder ondervinden van predatie door vis. Mogelijk dat algemene soorten als bruine kikker of gewone pad zich op de onderzoekslocatie kunnen handhaven. Aangezien de waterpartij behouden blijft en de maïsakker, bebouwing en het grasland niet geschikt is als landhabitat voor amfibieën zijn er geen maatregelen noodzakelijk om doden of verwonden van amfibieën te voorkomen.

Vissen

De waterpartij zal geen voortplantingshabitat bieden voor wilde vissoorten. Tevens blijft de waterpartij behouden waardoor er geen maatregelen nodig zijn om doden of verwonden van algemene vissen te voorkomen.

De Grote Valksche Beek vormt wel geschikt habitat voor wilde vissoorten. De beek wordt door de ingreep echter niet aangetast waardoor er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming te verwachten zijn met betrekking tot beschermde vissen.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Op de onderzoekslocatie is geschikt voorplantingshabitat voor libellen aanwezig in de waterpartij. Er zijn echter slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Dagvlinders

Er zijn geen recente waarnemingen van vlinders in het plangebied bekend. Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten als sleedoornpage (sleedoorn), iepenpage (iep) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie) zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

De onderzoekslocatie bestaat uit een maïsakker, grasland en bebouwing. De meeste binnen de Wet natuurbescherming beschermde vaatplanten zijn zeldzaam en groeien alleen onder zeer specifieke groeiplaatsomstandigheden. Gedurende het veldbezoek zijn er geen beschermde planten aangetroffen op de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Kerkuil

De kerkuil is een beschermde diersoort als bedoeld in Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden nesten, rustplaatsen en de functionele leefomgeving van de kerkuil te vernielen of te beschadigen. Een deel van de onderzoekslocatie is gelegen binnen het territorium van de kerkuilen aan de Laarweg. Door het verlies van het grasland in plangebied Noord en door verstoring richting de houtwal met knotwilgen (als gevolg van de realisatie van een woonwijk) zal het aanbod van foerageermogelijkheden licht afnemen. De geschikte houtwal is circa 110 meter lang waardoor er niet gesproken kan worden van afname van essentieel leefgebied omdat er in de omgeving van het plangebied meer geschikt leefgebied aanwezig is. Echter om de functie van het territorium van de kerkuil aan de Laarweg in de toekomst duurzaam in stand te houden zal binnen 500 meter van de Laarweg 1 te Wekerom een lijnvormige groenstructuur van tenminste 110 meter aangelegd moeten worden. Daarom wordt ten oosten van de planlocatie een nieuwe groenstructuur gerealiseerd ten behoeve van de kerkuil. In figuur 27 zijn de behouden en nieuw aan te leggen structuren op kaart weergegeven.

Figuur 27. Inpassingsplan voor boomstructuren.

6.2 Huismus

De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. Volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is het verboden nesten van huismussen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen.

Indien er op het erf aan de Otterloseweg 20 nestplaatsen van huismussen aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van de huismus op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de soort.

6.3 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen en de bebouwing buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Het plaatsen van materiaal, materieel en verlichting nabij de waterpartij dient te worden vermeden om verstoring van broedgevallen te voorkomen.

6.4 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

De te slopen opslagschuur (16a) en het woonhuis (20) op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn de gewone dwergvleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een activiteitenplan, dienen vervolgens ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

Foerageergebied

De waterpartij biedt essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis en de watervleermuis. De aanwezigheid van licht op het foerageergebied werkt potentieel verstorend, met name voor de watervleermuis, die erg gevoelig is voor lichtuittreding op het wateroppervlak. Gewone dwergvleermuizen zijn veel toleranter ten aanzien van verlichting. Het is belangrijk dat de functie als foerageergebied behouden blijft, en lichtuittreding op het wateroppervlak wordt voorkomen.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Indien de waterpartij in de donkerte blijft zal de functie als foerageergebied niet aangetast worden. De waterpartij zelf blijft namelijk onaangetast. Lichtuittreding vanuit de woonwijk kan voorkomen worden door geen straatverlichting aan de zuidzijde van de wijk toe te passen. Verder worden er bomen aangeplant tussen zuidzijde van de te realiseren wijk en de waterpartij (zie figuur 27). Deze bomen zullen het licht vanuit de woonwijk tegenhouden waardoor de waterpartij in de donkerte blijft. Indien de waterpartij in de luwte zal blijven in de toekomstige situatie, zijn er geen aanvullende maatregelen of een ontheffingsplicht noodzakelijk.

6.5 Algemene grondgebonden zoogdieren, amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Er zijn geen specifieke maatregelen noodzakelijk. Wel dient bij het aantreffen van een zoogdier of amfibie gedurende de werkzaamheden de gelegenheid geboden te worden dat het individu het terrein kan verlaten en weg kan vluchten.

6.6 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, maar wel in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, De Veluwe, bevindt zich op circa 750 meter afstand ten zuiden van de onderzoekslocatie (zie figuur 28).

Figuur 28. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000.

Van het Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelen en de gevoeligheden beschreven. De toetsing van de mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep is uitgevoerd aan de hand van de effectenindicator van het ministerie van EZ. In de effectenindicator zijn de meest voorkomende storende factoren met betrekking tot het Natura 2000-gebied als gevolg van diverse werkzaamheden in zijn algemeenheid beschreven. Per factor wordt beschreven of het optreden van de verstoring tot negatieve gevolgen leiden, en zo ja, of er een kans bestaat dat dit effect significant negatieve gevolgen kan hebben. Hieruit komt één van de scenario's naar voren:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig is.
- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechterings- en verstoringstoets.

- Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist.

7.2 Doelstelling Natura 2000

Voor de Natura 2000-gebieden zijn de volgende doelstellingen opgesteld:

- Voor ieder Natura 2000-gebied geldt dat deze een specifiek belang heeft voor bepaalde soorten en/of habitattypen. Op grond van de staat van instandhouding en het relatief belang van soorten en habitattypen binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- De bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- De natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- De op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

7.3 Toetsing effecten

De effecten indicator van het ministerie van LNV toont 9 storende factoren die van toepassing zijn voor de categorie 'woningbouw' op het Natura 2000-gebied de Veluwe. Negatieve effecten met betrekking tot oppervlakteverlies en versnippering betreffen geen externe effecten. Omdat het plangebied buiten het Natura 2000-gebied is gelegen kunnen de factoren oppervlakteverlies en versnippering op voorhand worden uitgesloten. De storingsfactoren met betrekking tot de algemene soorten en habitats zijn weergegeven in figuur 29. De externe effecten worden in paragraaf 7.4 getoetst.

Storingsfactor	Verstoring door mechanische effecten																
	1	2	7	8	13	14	15	16	17	Verstoring door trilling	Verstoring door licht	Verstoring door geluid	Verdroging	Verontreiniging	Versnippering	Oppervlakteverlies	
Stuifzandheiden met struikheide	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Binnenlandse kraaiheidebegroeiingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Beken en rivieren met waterplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Jeneverbesstruwelen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
*Heischrale graslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Overgangs- en trilvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Kalkmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Beuken-eikenbossen met hulst	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Beekprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Drijvende waterweegbree	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Gevlekte witsnuitlibel	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Vliegend hert	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Boomleeuwerik (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Draaihals (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Duinpieper (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Grauwe Klauwier (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
IJsvogel (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Nachtzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Tapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Wespendief (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								
Zwarte Specht (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■								

■

 zeer gevoelig

■

 gevoelig

■

 niet gevoelig

■

 n.v.t.

...

 onbekend

Figuur 29. Storingsfactoren aangewezen soorten en habitats van de Veluwe in het kader van woningbouw (Ministerie van LNV, 2019).

7.4 Analyse storende effecten

7. Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Interactie andere factoren: geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.

Gevolg: Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uit zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

Conclusie verontreiniging: Verontreiniging is niet aan de orde voor het Natura 2000-gebied. De onderzoekslocatie is op 750 meter afstand gelegen waardoor hiervan geen sprake van kan zijn als gevolg van de aanleg van een woonwijk.

8 Verdroging

Kenmerk: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Interactie andere factoren: verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermesting. Er zijn ook gebieden waar verdroging kan optreden zonder dat de grondwaterstand in de ondiepe bodem daalt. Het gaat daarbij om gebieden waar van oudsher grondwater omhoogkomt. Dit water heet kwelwater. Kwelwater is water dat elders in de bodem is geïnfilteerd en dat naar het laagste punt in het landschap stroomt. Kwelwater heeft dikwijls een bijzondere samenstelling: het is rijk aan ijzer en calcium, arm aan voedingsstoffen en niet zuur, maar gebufferd. Schade aan de natuur die veroorzaakt wordt door een afname of het verdwijnen van kwelwater en het vervangen van dit type water met gebiedsvreemd water, noemen we ook verdroging.

Gevolg: de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

Conclusie verdroging: Het Natura 2000-gebied De Veluwe kent in de omgeving van Wekerom geen vochtige habitattypen die erg gevoelig zijn voor verdroging. Als gevolg van de ingreep treedt er geen verdroging op voor het Natura 2000-gebied De Veluwe, vanwege de afstand tot het gebied en de afwezigheid van ingrepen in de hydrologie.

13 Verstoring door geluid

Kenmerk: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

Conclusie geluid: Als gevolg van de aanleg van de woonwijk zal er tijdelijk meer geluid zijn op de planlocatie. Er zijn volgens de effectenindicator geen soorten aangewezen als 'zeer gevoelig' voor geluid. Dit, en gezien de afstand van de planlocatie tot De Veluwe, maakt dat negatieve effecten als gevolg van een toename van verstoring door geluid zijn uitgesloten.

14 Verstoring door licht

Kenmerk: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

Conclusie licht: In de nieuwbouwwijk zullen kunstmatige lichtbronnen gerealiseerd worden zoals lantaarnpalen en lichtbronnen binnenshuis. De extra verlichting zal geen effect hebben op het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Gelet op de afstand en de aanwezigheid van de bufferende werking van omliggende bebouwing en landschappelijke elementen is er geen sprake van rechtstreekse toename van verlichting tot op de Veluwe. Verstoring door licht als gevolg van de ingreep is daarom uitgesloten.

15 Verstoring door trilling

Kenmerk: Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.

Interactie andere factoren: kan vooral samen optreden met verstoring door geluid.

Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

Conclusie trilling: In de aanlegfase van de woonwijk zullen in beperkte mate trillingen worden veroorzaakt door machines. Volgens de effectenindicator zijn er geen soorten aangewezen als 'zeer gevoelig' voor trilling. Verstoring door trillingen over een afstand van 750 meter zijn niet meer aan de orde op aangewezen soorten van het Natura 2000-gebied.

16 Optische verstoring

Kenmerk: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Interactie andere factoren: treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).

Gevolg: optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewinning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

Conclusie optische verstoring: Gelet op de afstand van 750 meter ten opzichte van de Veluwe is er geen sprake van optische verstoring. De afstand en de aanwezigheid van landschappelijke elementen als houtwallen maken dat optische verstoring is uitgesloten. Er worden geen hoge objecten op de nieuwbouwlocatie gerealiseerd maar alleen eengezinswoningen.

17 Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Interactie andere factoren: verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.

Gevolg: deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Bij habitatypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.

Conclusie mechanische effecten: Als gevolg van de realisatie van de woonwijk zal het inwonersaantal in Wekerom stijgen. Het stijgen van het inwonersaantal in Wekerom betekent mogelijk een toename van recreatie in het Natura 2000-gebied de Veluwe. In totaal worden er 88 woningen gerealiseerd. De mogelijke toename van recreatie als gevolg van 88 woningen is te verwaarlozen. Er treden geen significant negatieve mechanische effecten voor aangewezen soorten op, als gevolg van de nieuwbouw van de woningen.

7.5 Conclusie effecten op Natura 2000-gebied De Veluwe

Negatieve gevolgen voor het Natura 2000-gebied De Veluwe als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn voor de getoetste effecten op voorhand uit te sluiten. De gemeente Ede toetst intern nog de effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie. Deze toetsing wordt uitgevoerd middels een AERIUS-berekening. Vooralsnog kan er daarom geen uitspraak gedaan worden over het al dan niet noodzakelijk zijn van een vergunningsplicht.

8 NATUURNETWERK NEDERLAND

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Gelders Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt ook niet in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich circa 750 ten zuiden van de onderzoekslocatie. Het betreft De Veluwe. In figuur 30 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 30. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland.

Als gevolg van de werkzaamheden treedt er geen functieverandering binnen de GNN plaats. Externe effecten zijn vanwege de afstand op voorhand uit te sluiten. Verdere vervolgstappen ten aanzien van GNN zijn daarom niet noodzakelijk.

9 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

Als gevolg van de voorgenomen ingreep worden geen bomen geveld. Verdere vervolgstappen zijn daarom niet noodzakelijk.

10 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van gemeente Ede een natuurtoets uitgevoerd in Wekerom Oost.

De natuurtoets is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw van 88 woningen.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens 51 woningen te realiseren in Deelgebied J en 37 woningen in Deelgebied noord. Verder worden er parkeerplaatsen, trottoir en verhardingen aangelegd. Langs de wegen is de initiatiefnemer voornemens bomen te planten.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Het plaatsen van materiaal, materieel en verlichting nabij de waterpartij dient te worden vermeden om verstoring van broedgevallen te voorkomen.
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	geen essentiële functie voor steen- en kerkuil maar om functie in toekomst te behouden wordt de houtwal met knotwilgen gecompenseerd middels een nieuwe groenstructuur nader onderzoek functie huismus op erf Otterloseweg 20
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	uitgevoerd	mogelijk	nader onderzoek naar vleermuizen in opslagschuur (16a) en woonhuis (20)
	foerageergebied	ja	mogelijk	uitgevoerd	nee	mits geen lichtuittreding richting waterpartij ten zuiden van maïsakker (anders overtreding Wet natuurbescherming)
	vliegroues	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	uitgevoerd	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten, geen essentiële functie voor steenmarter en das
Overige soortgroepen		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000		750 m	mogelijk	mogelijk	mogelijk	situatie ten aanzien van stikstofdepositie dient nader bepaald te worden (door gemeente Ede)
Natuurnetwerk Nederland		750 m	nee	nee	nee	
Houtopstanden		nvt.	nvt	nvt	nvt	

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Kerkuil

Een deel van de onderzoekslocatie is gelegen binnen het territorium van de kerkuilen aan de Laarweg. Door het verlies van het grasland in plangebied Noord en door verstoring richting de houtwal met knotwilgen (als gevolg van de realisatie van een woonwijk) zal het aanbod van foerageermogelijkheden licht afnemen. Om de functie van het territorium van de kerkuil aan de Laarweg in de toekomst duurzaam in stand te houden zal binnen 500 meter van de Laarweg 1 te Wekerom een nieuwe groenstructuur aangelegd aan de oostzijde van de planlocatie.

Huismus

Indien er op het erf aan de Otterloseweg 20 nestplaatsen van huismussen aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van de huismus op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de soort.

Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen en de bebouwing buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Het plaatsen van materiaal, materieel en verlichting nabij de waterpartij dient te worden vermeden om verstoring van broedgevallen te voorkomen.

Vleermuizen

De te slopen opslagschuur (16a) en het woonhuis (20) op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn de gewone dwergvleermuis, watervleermuis en ruige dwergvleermuis. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Indien de waterpartij in de donkerte blijft zal de functie als foerageergebied niet aangetast worden. De waterpartij zelf blijft namelijk onaangetast. Lichtuittreding vanuit de woonwijk kan voorkomen worden door geen straat verlichting aan de zuidzijde van de wijk toe te passen. Daarom worden er bomen aangeplant tussen de zuidzijde van de te realiseren wijk en de waterpartij. Deze bomen zullen het licht vanuit de woonwijk tegenhouden waardoor de waterpartij in de donkerte blijft. Indien de waterpartij in de luwte zal blijven in de toekomstige situatie, zijn er geen aanvullende maatregelen of een ontheffingsplicht noodzakelijk.

Algemene zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Het is in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn geen specifieke maatregelen noodzakelijk. Wel dient bij het aantreffen van een zoogdier of amfibie gedurende de werkzaamheden de gelegenheid geboden te worden dat het individu het terrein kan verlaten en weg kan vluchten.

Natura 2000

Negatieve gevolgen voor het Natura 2000-gebied De Veluwe als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn voor de getoetste effecten op voorhand uit te sluiten. De gemeente Ede toetst intern nog de effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie. Deze toetsing wordt uitgevoerd middels een AERIUS-berekening. Vooralsnog kan er daarom geen uitspraak gedaan worden over het al dan niet noodzakelijk zijn van een vergunningsplicht.

11 AANBEVELINGEN IN KADER VAN PROGRAMMA BIODIVERSITEIT

Omdat het plan voor de nieuwbouw nog niet definitief is, kan er nog geen uitgewerkt inrichtingsplan gemaakt worden conform het puntensysteem. Daarom worden hier aanbevelingen gedaan die opgenomen kunnen worden in het inpassingsplan. De landschapsadviseur van de gemeente Ede zal dan keuzes maken en de diverse maatregelen een plek geven in het definitieve plan.

De onderzoekslocatie is gelegen in de biomorfologische eenheid B68. Na de realisatie van de woonwijk past de onderzoekslocatie meer bij het karakter van de bebouwde kom van Wekerom dan het buitengebied. De bebouwde kom valt volgens de biomorfologische kaart van Ede onder de eenheid S51 'Wekerom dorp'. Onderstaande maatregelen gaan daarom uit van de maatregelen die gelden voor de eenheid S51. De aangewezen soort voor deze eenheid is de huismus. In totaal zullen er voor het project 125 punten behaald moeten worden voor het puntensysteem. Volgens de biomorfologische kaart zijn de volgende vermenigvuldigingsfactoren van toepassing op de locatie:

Vermenigvuldigingsfactor natuur-inclusief ontwerp					
Thema	bebouwing	natte omgeving	tuinen en erven	groene buitenruimte	verharding
Vermenigvuldigen met:	3	2	2	1	1

Huismus (maximaal aantal punten = 15), gierzwaluw (maximaal aantal punten = 30)

Geadviseerd wordt om de nieuwbouwwoningen geschikt te maken voor de huismus. Dit kan door te werken met vogelvides of door huismuskasten (figuur 31) in te bouwen. Tevens kunnen inbouwkasten voor gierzwaluwen worden gerealiseerd (figuur 32). Om het maximaal aantal punten te behalen dient per woonblok een nestplaats gerealiseerd te worden.

Figuur 31. Voorbeeld inbouwkast huismus (Vivara Pro, 2019).

Figuur 32. Voorbeeld inbouwkast gierzwaluw (Vivara Pro, 2019).

Groene schutting (maximaal aantal punten = 40)

Door als erfafscheiding een haag te gebruiken in plaats van een schutting kunnen kleine zoogdieren als de egel gemakkelijk van tuin naar tuin lopen om te foerageren. Tevens kunnen vogels tot broeden komen in de hagen. Om het maximaal aantal punten te behalen dient minimaal 50% van alle erf-scheidingen te bestaan uit hagen (van regio gebonden en duurzaam geteeld plantmateriaal).

Aanleg hagen langs wegen en paden (maximaal aantal punten = 5)

Door het aanplanten van hagen (met inheems struweel als beuk en haagbeuk) langs wegen of fietspaden kunnen er langs deze wegen en paden micro-ecologische verbindingzones worden gerealiseerd voor insecten, kleine zoogdieren, amfibieën en vogels. Er dient minimaal 100 meter haag te worden gerealiseerd om het maximaal aantal punten te behalen.

Huiszwaluw (maximaal aantal punten = 15)

De huiszwaluw komt in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie voor. Er bevindt zich een broedkolonie huiszwaluwen direct ten noordwesten van de onderzoekslocatie. Voor deze soort kunnen kunstnesten aan de woningen gerealiseerd worden (figuur 33). Deze nesten dienen aan de oost- of noordoostzijde van de woningen gerealiseerd te worden.

Figuur 33. Kunstmatige nesten voor huiszwaluw (Vivara Pro, 2019).

Vleermuizen (maximaal aantal punten = 30)

Ten aanzien van vleermuizen wordt aanbevolen om per kopgevel van een woonblok een vleermuizenkast in de gevel te bouwen. Er zijn ook bouwtechnische oplossingen mogelijk om verblijfplaatsen voor vleermuizen te realiseren. Het betreft het toegang verlenen tot de spouwmuur of het toegankelijk maken van de ruimtes onder dakpannen voor vleermuizen. Echter wordt er in nieuwbouwwoningen vaak isolatie toegepast waardoor deze ruimtes voor vleermuizen niet in alle gevallen toegankelijk zijn. Het realiseren van een inbouwkast in de gevel is daarom een goede oplossing voor het creëren van verblijfplaatsen. Om het maximaal aantal punten te behalen zal er per kopgevel van een woonblok een inbouwkast voor vleermuizen gerealiseerd moeten worden.

Natuurvriendelijke wadi's (maximaal aantal punten = 10)

Aanbevolen wordt om eventuele paden en trimbaan rond de waterpartij niet te verharderen maar te voorzien van een leemhoudend zand. Met ecologisch maaibeheer op de oever kan worden ingezet op verhoging van het aandeel bloeiende planten rond de vijver. Hierbij is het belangrijk dat niet de hele oever tegelijkertijd en vaker dan 3 keer in het jaar gemaaid wordt. Hiervoor in de plaats zal gefaseerd gemaaid moeten worden en slechts 1 of 2 keer per jaar.

Natuurvriendelijke oever (maximaal aantal punten = 20)

Momenteel bevindt zich in de vijver veel vis, waardoor de voorplanting van amfibieën nadelig wordt beïnvloed. Aanbevolen wordt om een natuurlijke oever aan te leggen van minimaal 25 meter, die zon beschermen is en ondiep (flauw talud met een verhouding van 1:3 tot 1:10). Eventueel kan dit een afgescheiden deel van de vijver zijn (bijvoorbeeld met vlechtwerk), die niet toegankelijk is voor vis.

Vogel- en vleermuisvriendelijke straatverlichting (maximaal aantal punten = 5)

Geadviseerd wordt om de straatverlichting in de nieuwbouwwijk vogel- en vleermuisvriendelijk te maken. Dit kan door armaturen toe te passen waarbij er minimale uittreding van licht is naar de omgeving en naar boven en/of door het toepassen van speciale vogel- en vleermuisvriendelijke lampen. Het weglaten van verlichting naast een waterpartij, bomenrij of houtwal wordt sterk aanbevolen.

Half groene verharding (maximaal aantal punten = 10)

Door het aanbrengen van half groene verharding bij parkeervakken zullen er effecten optreden ten gunste van; afkoppeling grondwater, vogels, insecten en ten behoeve van een stabiel stadsklimaat. In totaal zullen er ten minste 20 half groene parkeervakken gerealiseerd moeten worden om het maximaal aantal punten te behalen.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Aarts, 2013. Quicksan flora en fauna en steenuilenonderzoek Wekerom Oost te Wekerom, gemeente Ede. Econsultancy rapport 13023062, 21 juli 2013, Boxmeer.

Bij12. 2017. Kennisdocument Das Meles meles. Versie 1.0 juli 2017. Utrecht.

Bij12. 2017. Kennisdocument Kerkuil Tyto alba Versie 1.0 juli 2017. Utrecht.

Bij12. 2017. Kennisdocument Steenuil Athene Noctua. Versie 1.0 juli 2017. Utrecht.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Wekerom, periode 2009-2021

<https://geo.ede.nl/kaartviewer2020/?@Bio-morfologische-kaart>

www.ede-natuurlijk.nl/natuurinclusief

www.gelderland.nl (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)

www.gelderland.nl/Kaartenencijfers

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.vivarapro.nl

www.vogelbeschermingnederland.nl

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttrenten of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklover, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger, bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmstij, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekelzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijtjaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wiewa, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttorten of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	Dagvlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komavvlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenororchis, dregs, echte gamander, franjgentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszanger, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruipijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboomje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aangeesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	- Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. - Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

